

Informacja dla opiekunów

1. Informacje ogólne

W ramach powierzonych Panu/Pani zadań ma Pan/Pani wspierać osobę pod Pana/Pani opieką w wykonywaniu przez nią czynności prawnych, aby ta mogła sama kształtować swoje życie w ramach swoich możliwości. To oznacza, że istotny jest kontakt osobisty, a w szczególności **osobista** rozmowa z osobą pod Pana/Pani opieką. Utrzymywanie koniecznego kontaktu z osobą pod Pana/Pani opieką podlega nadzorowi przez sąd opiekuńczy.

Życzenia osoby pod Pana/Pani opieką należy zasadniczo spełnić. Wyjątek stanowią życzenia, które wyrządziłyby osobie pod Pana/Pani opieką znaczną szkodę i stanowią objaw choroby lub których spełnienia nie można od Pana/Pani wymagać. Jeżeli Pan/Pani nie może określić życzeń osoby pod Pana/Pani opieką lub nie wolno Panu/Pani ich spełnić, należy dowiedzieć się, jaka jest przypuszczalna wola, stosować się do niej i podejmować odpowiednie decyzje. Jeżeli osoba pod Pana/Pani opieką sformułowała deklarację DNAR, musi Pan/Pani występować w obronie zawartego w niej oświadczenia woli przy użyciu wszystkich dostępnych Panu/Pani środków. Powinien/powinna Pan/Pani również wspierać osobę pod Pani/Pana opieką, aby korzystała ona z możliwości przywrócenia lub poprawy zdolności troszczenia się o swoje sprawy.

Ma Pan/Pani prawne upoważnienie do reprezentowania osoby pod Pana/Pani opieką przed sądem i poza nim. Opieka nie narusza zdolności osoby pod Pana/Pani opieką do czynności prawnych. Ze swojego pełnomocnictwa wolno Panu/Pani korzystać tylko w koniecznym zakresie.

Nie może Pan/Pani **reprezentować** osoby pod Pana/Pani opieką w **czynnościach prawnych** lub **procesach**,

- w których z jednej strony musiałby/musiałaby Pan/Pani reprezentować osobę pod Pana/Pani opieką, a z drugiej strony samego/samą siebie lub osobę trzecią lub
- w których musiałby/musiałaby Pan/Pani reprezentować osobę pod Pana/Pani opieką przed Pana/Pani małżonkiem, Pana/Pani zarejestrowanym partnerem lub krewnym w linii prostej (np. dziadkowie, rodzice, potomkowie).

Jeżeli powierzono Panu/Pani sprawy majątkowe, wówczas musi Pan/Pani należycie zarządzać tymże majątkiem i inwestować go przy uwzględnieniu życzeń osoby pod Pana/Pani opieką.

2. Zezwolenie sądu opiekuńczego

W przypadkach, które mają znaczenie prawne dla osoby pod Pana/Pani opieką, częstokroć potrzebne jest zezwolenie sądu opiekuńczego. To oznacza, że nie może Pan/Pani skutecznie wykonywać czynności bez tego zezwolenia.

Umowa zawarta bez wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego jest „nieskuteczna w zawieszeniu”. Dopiero po prawomocnym zezwoleniu sądu opiekuńczego i poinformowaniu drugiej strony umowy staje się skuteczna. Pan/Pani musi powiadomić drugą stronę umowy o prawomocnym zezwoleniu.

W przypadku jednostronnych czynności prawnych (np. wypowiedzenie umowy najmu lokalu mieszkalnego osoby pod Pana/Pani opieką) o zezwolenie należy wystąpić **przed** przystąpieniem do czynności prawnej.

Zezwolenie sądu opiekuńczego jest wymagane przykładowo w poniższych sytuacjach:

- **umieszczenie w placówce zamkniętej,**
- zgoda na zastosowanie **środków przymusu bezpośredniego,**
- **stosowanie środków ograniczających swobodę,** np. zastosowanie barierek ochronnych do łóżka, podanie określonych lekarstw lub użycie innych środków prowadzących do ograniczenia wolności przez dłuższy czas,
- **zgoda na badanie stanu zdrowia, leczenie lub zabieg,** jeżeli zachodzi uzasadnione ryzyko, że osoba pod Pana/Pani opieką może umrzeć wskutek tego działania lub ponieść poważny lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu, chyba że ze zwłoką wiąże się ryzyko lub opiekun i lekarz prowadzący są zgodni co do tego, że odpowiadałoby to wyrażonej w deklaracji DNAR lub również bez istnienia deklaracji DNAR (§ 1827 niem. kodeksu cywilnego <Bürgerliches Gesetzbuch (BGB)>) ustalonej woli osoby pod Pana/Pani opieką,
- **brak zgody na badanie stanu zdrowia, leczenie lub zabieg,** jeżeli działanie to jest wskazane medycznie i zachodzi uzasadnione ryzyko, że osoba pod Pana/Pani opieką może umrzeć wskutek zaniechania lub przerwania tego działania lub ponieść poważny lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu, chyba że opiekun i lekarz prowadzący są zgodni co do tego, że odpowiadałoby to wyrażonej w deklaracji DNAR lub również bez istnienia deklaracji DNAR (§ 1827 niem. kodeksu cywilnego <Bürgerliches Gesetzbuch (BGB)>) ustalonej woli osoby pod Pana/Pani opieką,
- **wycofanie pełnomocnictwa zabezpieczającego,**
- **wypowiedzenie i rozwiązanie stosunku najmu** lokalu mieszkalnego użytkowanego przez osobę pod Pana/Pani opieką,
- **umowa najmu,** jeżeli Pan/Pani chce wynająć lokal mieszkalny użytkowany pierwotnie przez osobę pod Pana/Pani opieką, lub inna umowa najmu lub dzierżawy, jeżeli umowa ma trwać ponad cztery lata,
- **czynności prawne w odniesieniu do nieruchomości gruntowej,** jak np. sprzedaż lub obciążenie nieruchomości gruntowej prawem zastawu na nieruchomości,
- **odrzućcie spadku** lub zapisu i w przypadku umowy w sprawie działu spadku, lecz również w przypadku rozporządzania spadkiem lub przyszłą częścią spadku lub zachowkiem,
- zaciągnięcie **pożyczki,**

- **inwestowanie pieniędzy**, o ile nie są one inwestowane na odpowiednim oprocentowanym rachunku oszczędnościowym osoby pod Pana/Pani opieką w banku (§ 1848 BGB),
- **ugoda**, chyba że wartość przedmiotu sporu nie przekracza 6000,00 € lub sąd zaproponował pisemnie ugode lub protokołował.

Ta lista **nie jest kompletna**. W razie wątpliwości zaleca się zasięgnąć informacji w sądzie opiekuńczym.

3. Ogólne obowiązki wobec sądu opiekuńczego

Na początek sprawowania opieki należy złożyć w sądzie opiekuńczym **sprawozdanie wstępne**. Nie obowiązuje to, jeżeli sprawuje Pan/Pani opiekę nieodpłatnie, a z osobą pod Pana/Pani opieką łączą Pana/Panią więzi rodzinne lub osobiste. Sądowi opiekuńczemu należy jednak przynajmniej raz w roku składać sprawozdanie o sytuacji osobistej osoby pod Pana/Pani opieką.

W celu wyjaśnienia osobistego kontaktu z osobą pod Pana/Pani opieką prosi się w szczególności o poniższe informacje:

- jak często ma miejsce osobisty kontakt,
- w jaki sposób utrzymuje się osobisty kontakt i
- z jakich przyczyn osobisty kontakt miałby być niemożliwy.

Jeżeli powierzono Panu/Pani zadanie zarządzania majątkiem, na początek opieki należy przedłożyć zestawienie majątku osoby pod Pani/Pana opieką (inwentarz majątku) z właściwymi dokumentami (§ 1835 BGB). Inwentarz majątku ma zawierać również informacje o regularnych przychodach i wydatkach osoby pod Pana/Pani opieką.

Poza tym, o ile powierzono Panu/Pani zadanie zarządzania majątkiem, musi Pan/Pani rocznie przedłożyć **rozliczenie** przychodów i wydatków. Przy tym należy zestawić przychody i wydatki w uporządkowany sposób i załączyć dokumenty, jeżeli takie są zwykle wystawiane. Dokumenty należy opatrzyć kolejnymi numerami, pod którymi dany wydatek lub przychód pojawia się w rozliczeniu. W celu ułatwienia tego zadania może Pan/Pani otrzymać od sądu opiekuńczego odpowiednie formularze.

Jeżeli jest Pan/Pani matką, ojcem, bratem lub siostrą, małżonkiem, zarejestrowanym partnerem, potomkiem osoby pod Pana/Pani opieką lub opiekunem ze stowarzyszenia lub opiekunem urzędowym, wówczas jest Pan/Pani zasadniczo zwolniony/zwolniona z corocznego przedłożenia rozliczenia, ale zobowiązany/zobowiązana do przedłożenia corocznego **bilansu majątkowego** (§ 1859 ust. 1 BGB). Bilans majątkowy ma zawierać stan majątku osoby pod Pana/Pani opieką podlegającego Pana/Pani zarządzaniu.

Sąd opiekuńczy może w dowolnym momencie zażądać również późniejszego złożenia rozliczenia. Z tego powodu powinien Pan/powinna Pani, nawet jeżeli był/była Pan/Pani w pierw zwolniona z obowiązku składania rozliczenia, na wszelki wypadek zachowywać wszystkie wyciągi z konta i dokumenty.

Sąd opiekuńczy należy zgodnie z § 1831 – 1833, 1864 BGB **niezwłocznie** poinformować, jeżeli

- sytuacja osobista i ekonomiczna osoby pod Pana/Pani opieką znacznie się zmieniła,
- możliwe jest uchylenie lub ograniczenie opieki lub konieczne jest jej rozszerzenie,
- konieczne jest zarządzenie zastrzeżenia udzielenia zgody (tzn. osoba pod Pana/Pani opieką potrzebuje w przypadku swoich oświadczeń woli Pana/Pani wyraźnej zgody) tudzież możliwe jest jego uchylenie,
- konieczne jest wyznaczenie kolejnego opiekuna,
- może zostać zakończony pobyt w placówce zamkniętej lub zakończone zastosowanie środków przymusu bezpośredniego lub zakończono je bez wiedzy sądu opiekuńczego,
- wycofał/wycofała Pan/Pani zgodę na zastosowanie środków przymusu bezpośredniego, lub
- zmienił się adres Pana/Pani lub osoby pod Pana/Pani opieką.

4. Wynagrodzenie, rekompensata i zwrot poniesionych kosztów

Opieka jest sprawowana zasadniczo nieodpłatnie (§ 1876 BGB). Sąd opiekuńczy może jednak przyznać Panu/Pani wynagrodzenie, jeżeli osoba pod Pana/Pani opieką jest majątna, a zakres lub złożoność prowadzenia spraw to uzasadnia.

Jeżeli podczas Pana/Pani czynności powstaną **koszty**, może je Pan/Pani po konsultacji z sądem opiekuńczym pobrać w odpowiedniej wysokości z majątku osoby pod Pana/Pani opieką. Jeżeli nie istnieje majątek, zwrot nastąpi na wniosek ze skarbu kraju związkowego.

Zamiast zwrotu rzeczywistych kosztów można ubiegać się również o **ryczałtową rekompensatę**, której wysokość poda Panu/Pani sąd opiekuńczy. Ryczałtową rekompensatę można po raz pierwszy wypłacić rok po wyznaczeniu opiekuna, a potem odpowiednio raz do roku (§ 1878 ust. 3 BGB).

Prawo wygasa, jeżeli nie zostało zgłoszone **do dnia 30.06. kolejnego roku**.

5. Dalsze informacje, porady i wsparcie

Sąd opiekuńczy, – a na Pana/Pani życzenie – również urząd ds. opieki doradzi Panu/Pani i wesprze Pana/Panią. Bezpłatną broszurę informacyjną o prawie opiekuńczym może Pan/Pani zamówić ponadto w dziale wysyłki publikacji rządu federalnego <niem. Publikationsversand der Bundesregierung>.